

**Financováno
Evropskou unií**

Financováno Evropskou unií. Vyjádřené názory a stanoviska jsou pouze názory autora (autorů) a nemusí nutně odrážet názory Evropské unie nebo Evropské výkonné agentury pro vzdělávání a kulturu (EACEA). Evropská unie ani EACEA za ně nenesou odpovědnost.

Přepis podcastu

Téma: Proč Česku k euru chybí pátá známka

Ročník: Kvinta

Blok 3

Pepa: Dnes nás čeká další detailní rozbor, takový hloubkový ponor do jedné dost aktuální otázky. Proč vlastně v Česku pořád neplatíme eurem?

Jana: Přesně tak. A ukážeme si to na takových dost přísných pravidlech, kterým se, jestli se nepletu, říká maastrichtská konvergenční kritéria. Ale hned na úvod bych to chtěla přirovnat k něčemu úplně běžnému. Představme si úplně normální školní vysvědčení. Blíží se konec roku a ve hře je postup do dalšího ročníku.

Pepa: Jo, to je vlastně hrozně dobrý příklad.

Jana: Že jo. Prostě na tom vysvědčení svítí čtyři krásné jedničky. Jde o vyloženého premianta. Všechno se zdá perfektní, jenže z pátého předmětu nepadla žádná známka, protože k téhle zkoušce prostě vůbec nikdo nepřišel.

Pepa: No a výsledek je jasný, prostě se nepostupuje dál.

Jana: I kdybychom měli ty ostatní známky úplně nejlepší.

Pepa: I tak, abyste postoupili, musí být splněno úplně všechno najednou, žádné výjimky.

Jana: Což je vlastně úplně přesně ta situace, ve které teď Česko je s přijetím eura. Dnes se teda podíváme na to, jak funguje tohle státní vysvědčení a proč nám chybějící zkouška brání vstoupit do eurozóny.

Pepa: Ano, ta paralela totiž funguje úplně přesně. Jde o pět provázaných ekonomických předmětů, a to pravidlo je neúprosné. Nestačí mít většinu. Země prostě musí projít všemi pěti zkouškami současně.

Jana: Počkej, ale proč je to tak hrozně přísné? Proč prostě nestačí jen ukázat, že je ta naše ekonomika obecně zdravá a roste?

Pepa: No, zkusme se na to podívat z pohledu celku. Měnová unie totiž funguje v principu jako obrovská sdílená loď.

Jana: Jasně. A ve chvíli, kdy stát přijme euro, tak se zbaví své koruny.

Pepa: Přesně tak. Vzdá se své vlastní měny a tím ztratí ten úplně klíčový nástroj, jak samostatně tlumit domácí ekonomické nárazy. Evropská centrální banka pak kormidluje pro všechny společně.

Jana: Aha, takže už nemůžeme mít svoji vlastní kormidelní páku jen pro sebe.

Pepa: Jo, přesně to jsem myslel. Kdyby totiž na palubu nastoupil někdo s naprosto rozvrácenou ekonomikou, mohl by tu loď hrozně rychle rozkývat a ohrožit, nebo dokonce potopit i všechny ostatní státy.

Jana: Všichni prostě musí veslovat ve stejném rytmu. Jo, to dává smysl. Tak si ty předměty pojďme hned rozebrat. První věc je asi udržet na uzdě inflaci, že ano?

Pepa: Tomu se říká cenová stabilita. Znamená to, že inflace nesmí být o víc než 1,5procentního bodu vyšší, než je průměr tří vůbec nejlepších zemí v Evropské unii.

Jana: Dobře, to je první předmět. Pak tam navazuje rozpočtová disciplína státu.

Pepa: Přesně. To je schodek veřejných financí. Ten nesmí překročit 3 % HDP ročně. A hned vedle toho je třetí předmět – celkový veřejný dluh. Ten má tuším strop na 60 % HDP.

Jana: Úplně správně. A čtvrtý předmět jsou dlouhodobé úrokové sazby. Tam je zase pravidlo, že nesmí být o víc než 2procentní body vyšší než u těch tří nejlepších zemí.

Pepa: Takže tohle jsou čtyři celkem jasná ekonomická čísla. Ale zajímal by mě ten pátý předmět. Kurzová stabilita, neboli takzvaný mechanismus ERM2.

Jana: Přesně, ERM2.

Pepa: To zní prostě strašně nudně. Jak to vlastně reálně funguje v praxi?

Jana: No, ono to vůbec není nudné. Finanční trhy totiž nějakým slibům na papíře nevěří. Mechanismus ERM2 je v podstatě taková obrovská zkušební laboratoř nebo čekárna, dá se říct. Stát tam pevně naváže kurz své měny na euro a testuje se, jestli domácí ekonomika vydrží fungovat bez velkých výkyvů. Musí to být minimálně dva roky nepřetržitě, a to bez devalvace vlastní měny.

Pepa: Přesně tak, bez devalvace. Jde o zátěžový test před tím definitivním zrušením staré měny.

Jana: No a když se teď podívám na tu úplně nejaktuálnější konvergenční zprávu od Evropské centrální banky a Evropské komise z června 2026, tak to naše české vysvědčení vypadá prostě úžasně.

Pepa: Je to tak. Na tom vysvědčení jsou vyloženy čtyři jedničky ze čtyř těch ekonomických předmětů. Inflaci, schodek, dluh i ty úrokové sazby máme úplně v pořádku.

Jana: Ale u toho pátého předmětu svítí prázdno. Mechanismus ERM2 prostě nemá žádnou známku. A podle toho, co v té zprávě čtu, to není tím, že by Česko v téhle laboratoři selhalo. My jsme do ní jen vůbec nevstoupili.

Pepa: No zkrátka jsme se na zkoušku ještě vůbec nepřihlásili.

Jana: Proč? Když jsme vlastně premianti třídy podle čísel. Není to trochu zvláštní?

Pepa: Tady právě končí ekonomika a začíná docela tvrdá politika. Nejde o ekonomickou neschopnost naší země tohle zvládnout. Jde čistě o politické rozhodnutí.

Jana: Počkej, fakt jenom politika?

Pepa: Česká vláda a Česká národní banka už v roce 2025 doporučí zatím nestanovovat žádné cílové datum vstupu do ERM2 a tím pádem ani datum přijetí eura. Další formální zhodnocení proběhne až v roce 2030. Vzdát se nástrojů, kterými centrální banka řeší problémy doma, nese zkrátka politické riziko.

Jana: Zkrátka se bojí reakce veřejnosti v případě krize, kdy by nemohli pohnout s kurzem koruny.

Pepa: Tohle je opravdu hodně silné téma. Proto tady teď máme praktickou část. Pro žáky v kvintě z toho plyne jasný analytický úkol. V rámci pracovního listu teď totiž dojde na vlastní výzkum.

Jana: To je vůbec to nejlepších. Nenechat si to jen vyprávět.

Pepa: Přesně. Úkolem bude otevřít tři oficiální zdroje: Eurostat, Ministerstvo financí České republiky a Českou národní banku.

Jana: Z těchto zdrojů se dají dohledat ta nejaktuálnější čísla...

Pepa: ...a rovnou si z nich to kompletní vysvědčení pro Česko sestavit na vlastní pěst.

Jana: Ano, podívat se té ekonomice přímo pod pokličku. Tím se zároveň dostáváme k samotnému závěru a k naší finální myšlence k zamyšlení.

Pepa: Zcela nepochybně. Tahle otázka totiž shrnuje to největší dilemma celého procesu: Je podle tebe v pořádku, že poslední krok k přijetí eura závisí čistě na politickém rozhodnutí vlády, a ne na tom, jestli je země ekonomicky připravená? A proč ano, nebo proč ne?